

GAZETA KRAKOWSKA

N^{RO} 97.

Z KRAKOWA DNIA 5 GRUDNIA 1819. ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 27 Listopada.

Zagajenie posiedzenia publicznego Towarzystwa Królewsko - Warszawskiego Przyjaciół nauk dnia 24 Listopada 1819 r. przez Stanisława Staszica, Rodkę Stanu, Prezesa tegoż Towarzystwa.

Od założenia naszego Towarzystwa dziewiętnastą rocznicę dzisiaj obchodzimy. Czysta miłość narodu podała do tego związku myśl pierwszą; zachować i doskonalić mowę oyczystą, rozszerzać przez nią oświatę w narodzie były pierwsze i jedyne zamiary zgromadzania się przyjaciół nauk. Taki związek powzięto i uiszczono w czasie, kiedy już narodu niebyło; kiedy imię i język Polski zagladzono, kraj i naród podzielono na części.

Odtąd jeszcze tej tu cząstki ziemi Polskiej po trzykroć zmieniał się podział i potrzykroć zmieniał się na niej rząd. Wszystkie potwierdziły z pochwałą ustawę Towarzystwa. Lecz zgromadzenie zostawało; bez wszelkiego funduszu, bez wsparcia rządowego, z jaką tedybie

pomocą w innych krajach powstała i utrzymują się podobne Instytuta. U nas sami tylko tegoż Towarzystwa Członkowie, stale w miłości swojego narodu i w gorliwości pierwszych założycieli postępując przyprowadzili ie do terażniejszego stanu. Już ma wystarczające na swe utrzymanie fundusze, posiada Bibliotekę znaczną, ma uzupełniony gabinet historyi naturalney, ma początkowy zbiór medalów, a naukowe iego prace dwadzieście tomów roczników składają.

Z taką gorliwością i w tym roku pracując Wydział nauk pięknych zatrudniał się dalszym zbiorem wiadomości przygotowawczych do historyi narodu. Zaczny Kollega Julian Niemcewicz wydał drugi tom *Panowania Zygmunta III.* Kollega Arnold ukończył historyczny opis hojności Królów Polskich i Obywateli celniejszych dla lekarskich nauk.

Jaki wpływ miały mniemania i literatura ludów wschodnich na literaturę, a szczególnie na poezyją ludów na zachodzie, Kollega Tarnowski z zwykłą sobie dokładnością rozważył, i wykazał. Z tej

rozprawy wyjątki dziś publiczności udzielone zostaną.

W Wydziale umiejętności należną cześć naukom i szczególniejszym w naszym Towarzystwie zasługom zmarłego Bergonzoniego, Prezesa tegoż Wydziału oddał Kolega Doktor Kinzel; ta pochwała na dzisiejszem posiedzeniu czytana będzie.

Dwa rękopisma były przesłane Towarzystwu: jedno z nich jest dziełem obszernem pod tytułem: "Nauka o Niebie z usunięciem wszelkich udowodnień matematycznych przez Karczewskiego. Drugiem jest rozprawa elektryczności. Deputacyja z Wydziału umiejętności do rozważagi tych rękopismów wyznaczona zdała o jednym i o drugim rapport z pochwałą; uznała, że umiejętnie są wypracowane i użyteczne. Nad nimi niektóre uwagi przez Deputacyją poczynione, Pisarzom udzielone być mają.

W tymże Wydziale rozważany był opis doświadczeń chemicznych przez Apteکارza Zrodelskiego robionych nad rośliną Lulek czarny zwaną. Deputacyja zdając o tem piśmie rapport pochwała usiłowanie autora, lecz nie znalazła w doświadczeniach chemicznych tego dokładności stopnia, aby przekonywał, iż w Lulku czarnym znajduje się gotowy Solan Amonii.

Kolega Zabellewicz wypracował rozprawę o Sokratesie, o tym pierwszym, że tak powiem, utworzycielu prawdziwej moralności i Filozofii. Sokrates pierwszy wskazał ludziom prawdę powinności i cnoty. Z mędrców Greckich on pierwszy wszczął naukę o odwiecznych stosunkach człowieka z człowiekiem, czło-

wiekiem z zewnętrznymi istotami, i jedną najwyższą Istnością z Bogiem. Za tę prawdę skazano go na śmierć. On posłuszny prawom niesłusznym, spokojny wypił truciznę. Owcześniey duch wyłączeni, zabobon i fanatyzm potrafiły natliwemu mędrcom odebrać życie, lecz nie potrafiły przez niego wyjawionej zażubić prawdy. One już dawno upadły i zginęły, a wyrzeczona przez Sokratesa prawda ciągle z wiekami rozszerza się i rozwinęła w ludzkim rodzaju.

Tenże członek rozbiierał godne uwagi dziełko Hiacyntego Kareny o stosunku sił fizycznych i sił moralnych. Pisarz ten zgłębiając porządek fizyczny i moralny świata, i porównyując je między sobą, widzi podobieństwo między prawami, któremu podlegają ciała fizyczne i złożeńka działania moralne; dostrzega, że sprawowanie się człowieka w wielu przypadkach wystawia wielką stosowność z tem, co się zdarza w ciałach fizycznych rozmaitemi własnościami obdarzonych; wnosi dalej: że nieznałomość przyrodzenia jest źródłem błędów naszych, że w miarę poznania tegoż przyrodzenia postępujemy krokiem pewniejszym do umiejętności odwiecznych praw Boskich, którym świat podlega; że mniej zdumieni ale bardziej oświeceni przychodzimy do większego poznania wszechmocności Stwórcy i mniej ślepo dziwiemy się nad mądrością najwyższego prawodawcy.

Porównyując następnie skutki fizyczne i moralne odkrywa pisarz, że prawa główne sił fizycznych są prawie też same, iakie kierują siły moralne, a przynajmniej w wielu przypadkach sprawy moralne i zjawienia fizyczne są takie,

jakieby się okazały, gdyby ich przy- czyny zostawały pod temiż samemi po- wszechnemi prawami.

Są więc stałe i odwieczne ustawy, którym również świat moralny jak świat fizyczny podlega, ustawy których wola ludzka zmienić nie może, a które same tylko mogą zapewnić moc i trwałość bu- dowie moralnej. Tych naruszanie, lub tym się opieranie sprawia wszystkie mo- ralnego świata zaburzenia i nieszczęścia.

Te ustawy odwieczne mają służyć obom klasom istot materialnych i nie- materialnych od jednej pochodzących przyczyny i podług planu ich Stwórcy przeznaczonych do składania wielkiego o- gołu.

Przed kilku miesiącami wykopano przy robotach drogowych w Bielauach miedzianą blachę z oznakami kuli nie- bieskiej, i z napisem w języku Arab- skim. Tenże Wydział zatrudnił się rozpoznaniem tej starożytności. Wez- wał Profesora języków orientalnych w Królewskim Uniwersytecie Warszawskim X. Chiarynego. Ten po wytłumaczeniu napisów Arabskich uczynił wniosek, że ta blacha jest częścią należącą do jakie- goś astronomicznego narzędzia. Wkrót- ce znaleziono w zbiorze fizycznym XX. Piliarów narzędzie z podobnemiż blacha- mi, z oznakami i napisy. Uczony Chia- rini porównawszy wykopaną blachę z na- rzędziem gabinetu fizycznego, czytał w Wydziale umiejętności udowadniającą roz- prawę, że to narzędzie jest Astrolabium dawne od Arabów używane. Znajdują- ce się w zbiorze fizycznym, było tu przed dwiema wiekami przywiezione wraz z przysięciem Xięży Piliarów z Włoch do

Polski. Napisy na blasze znalezionej w Bielauach zawierają miasta Azyj Hair i Medynę; na blachach zaś narzędzia u Xięży Piliarów będącego są miasta Hisz- pańskie Almaira, Toledo, Kordova i Sewilia. Powód do wnioskania, że to jest zabytek pozostały po Mau- rach.

Podpułkownik Inżynierów Rouget przesłał Towarzystwu rękopism przez sie- bie wypracowany o nauce praktycznej fortyfikacji podziemnej czyli o minach. Wyznaczona z Wydziału umiejętności Deputacya z pochwałą o tem rękopiśmie zdała raport. Uznała go za odpowia- dający celowi jaki sobie Autor zamierzył; niektóre uwagi Deputacyi Pisarzowi udzie- lone zostały.

Uczony Brera, nasz członek kores- pondent Professor Doktor medycyny w Padwie, przesłał Towarzystwu swoje dzie- ło obejmujące opis chorób i ich leczenia sposob z lat sześciu w klinice Padewskiej. Deputacya z Wydziału umiejętności zna- lazła w tym opisie wskazanych kilka nowych sposobów leczenia, jako to: sku- teczne używanie bellzdony w zgnitych gorączkach; oddzielny sposób leczenia chorób zapalnych przez użycie środków mniej lub więcej podrażniających, po- dług nowej teoryi Lekarzy Włoskich il- contra stimolo zwanej. Nadto skutecz- nemi ukazały się w chorobach parali- tycznych Rhus radicans; w chorobach u- myślowych Nux vomica i w bladej cho- robie manganiz i siarcian żelaza. Depu- tacya zgadza się z życzeniem Autora, iż dla sztuki lekarskiej byłoby bardzo u- żytecznem, gdyby nauczyciele kliniki de- strzeżenia swoje w Instytutach Klinicz-

aych uczynione, do wiadomości publicznej podawali.

Równie przez korespondentów naszych w Akademjach Włoskich udzielone były Towarzystwu rozprawy czyli pamiętniki Instytutu narodowego Włoskiego. Przy tych rozbieżaniu szczególniey zwróciła uwagę deputacyi rozprawa Doktora Palettego, Professora nauki lekarskiej w Medyolanie, o cieczach w ciele ludzkim podlegających nietylko zwyktemu krążeniu, lecz i biegowi wstęcznemu, pomimo kłopotu jakie są w żyłach krew do serca prowadzących. Z zastanowieniem czytana była także rozprawa sławnego Doktora Piotra Moskati, w której zebrał obszernie spostrzeżenia nad empirycznym leczeniem chorób u Morlachów czyli Goralów Dalmacyi i Albanii. Wśród tych mało cywilizowanych ludów niema jeszcze lekarzy uczonych. Znajduje się tylko empiria podobna do starożytnej, zgodzająca się z zasadami umiętności lekarskiej. Rany zewnętrzne leczą rozmaitemi ziołami, albo przykładaniem różnych gatunków ilitu, gliny, lub mieszaniną z żółtkiem od jaj, oliwy i soli. Na różęgniotą pszenicę, palą ją na węgiel, a z tego proszkiem posypują część ciała cierpiącą. Na bole reumatyczne w kiszkiach potykają kulę ołowianą, która wkrótce swoim ciężarem wychodzi i skutecznie chorobę usuwa. Chorującym na kolkę przykładają w miejsce bólu kamień dobrze rozgrzany lub proszko gorące w płótno obwinięte. W reumatyzmach rozcierają skórę aż do siności, lub przykładają gorącą cegłę, która część cierpiącą zczernienia, a nawet skórę oparza. Kładą chorożego z obnażoną częścią blisko ognia, potem położywszy go w łóżku dają mu napić

się dobrego Cypryjskiego wina. Słuszna Autora i Deputacyi uwaga, że nie należałoby zawsze zupełnie pogardzać empirycznymi doświadczeniami, lecz możnaby pożytkować z tych, które pomysłną w cierpieniach sprawiają ulgę.

Towarzystwo nasze straciło w tem roku przez śmierć członków przybranych Jacka Jdźiego Przybylskiego. Znany on powszechnie z licznych i rozmaitych pism naukowych. Był biegły w językach starożytnych. Dobrze zasłużony w szanowanym stanie nauczyciel kim, w którym przez wiele lat pracował z użytkiem dla młodzieży.

Z członków honorowych utraciliśmy Denona Dyrektora Muzeum Narodowego w Paryżu. Ten mąż z uczonych tegoczesnych był najumiejętniejszym starożytności znawcą. Opis podróży do Egiptu zachowa potomności imię jego.

(Tu następują wymienione ofiary do biblioteki, muzeum i gabinetu Towarzystwa w tem półroczu poczynione.)

Z Paryża d. 17 Listopada.

Wczoraj cięto dyplomatycznie złożyło Królowi swoje uszanowanie. Dzisiaj zaczęła Monarcha nasz 65ty rok życia, i po wysłuchaniu Mszy w kaplicy zamkowej przyjmował powinszowania.

Wielu znakomitych kupców i bankierów z strony liberaloey, którzy dawniej wsparli Rząd swoimi kapitałami i mocno ich obchodził stan publicznych papierów, podali Królowi adres, w którym upraszają go usilnie, aby wszystkie projekta sprzeciwiające się konstytucyi odrzucił.

Rynek S. Marcina posiada od 15 b. m. gdy piękna fontanna ukończona i odstąpiona została wodę z kanału Ourq; fonta-

na ta łączy z potrzebą piękność.

My, (wyraża iedno z pism tutejszych) którzy przez nasze zwycięstwa, narze szczęście, a nade wszystko przez naszą wojnę za wolność naypierwszą graliśmy w Europie rolę, staliśmy się teraz Mocarstwem drugiego rzędu, gdy tymczasem Niemcy utrzymują stopień pierwszego rzędu. Niemcy usiłują teraz powszechną utrzymywać sprawę i ściągają na siebie całą uwagę. Wziąwszy ga etę, czytamy na przod artykuł z Niemiec, a chcąc widzieć jak idą sprawy tego środkowego punktu Europy, którego wstrząśnienie czućby się koniecznie dało w wszystkich kierunkach, postrzegamy, iż naród Niemiecki nigdzie niema nieprzyjaciół, od wszystkich narodów jest wielbiony i szacowany.

Wedle rozporządzenia Królewskiego z d. 10 b. m. 20,000 popisowych z roku 1818 wziętych ma bydź do służby wojskowej. Jazda, która wczasie pokoju składać się ma z 27,550 ludzi, doprowadzoną teraz bydź ma przynajmniej do 20,500 ludzi.

Margr. Riv er na zalecenie brata Królewskiego powraca na swoje poselstwo do Stambulu, z którego był odwołany, a następcą jego Jenerał Andreossi tu pozostaie.

Młoda małżonka wgrała tu niedawno na loteryi 10,000 Fr. i z radości dostała pomieszkania zmysłów. Małżonek iey nie mogąc znieść iey stanu zastrzelił się.

W krótce wystawiona tu będzie tragedia historyczna traiedyja, oblężenie Paryża. Autorem iey jest Vice - hrabia Arliacourt, pisarz poematu Karoleidy.

P. Görres chce, podług pism tutejszych, do tutejszego Francuskiego tłuma

czenia ostatniego swojego pisma "Niemcy i rewolucyja,, obiasniającą dodać przez mowę.

O Pani Stael przywodzą tu (co następuje: "Podczas pierwszey wojny we Włoszech, w której Napoleon ugruntował swoją sławę, pisywała Pani Stael często długie do niego listy, w których nieoszczędzała pochwał, i w śmiałych naciąganiach dawała poznać, iż oboje są dla siebie stworzonymi. W iednym nawet liście wyraziła, iż małżeństwo przypadkowo skoiarzone może bydź rozwiązane. Bonaparte na żaden z iey listów nie odpisał. Za powrotem iego po ukończoney wojnie podczas uroczystości, którą Rząd dla niego dał, nie omieszkała Pani Stael zbliżyć się do niego. Lecz on ozięble się z nią obzedł. Pewnego razu rzekła do niego, "Mowią Jenerale, że nie lubisz kobiet,, — Przepraszam, odpowiedział Bonaparte bardzo lubię moją żonę,,. Inym razem przedarła się do niego i zapytała: "Którą kobietę od naydawniejszych aż do terazniejszych czasów za naywiększą poczytuie,,. — Tę, odpowiedział, która naywięcey dzieci na świat wydała,,. Natychmiast oddaliła się od niego. Lecz i później nie przestawała ubiegać się o iego względy, i z naywiększą usilnością starała się zostać pałacową damą Cesarzowej Maryi Ludwiki; ale nadaremnie,,.

Pisma tutejsze piszą ciągle za i przeciw terażniejszym Ministrom z naywiększą śmiałością; lecz to nie jest już nowością, nikogo nie obchodzi i żadney nie sprawia obawy.

Z Londynu d. 13 Listopad a.

Xże Rejent odwiedził w tych dniach Króla w Windsor, który wbrew świade-

ctwa lekarzów spada bardzo na siłach.

Lord Castlereagh rozesłał okólnik do wszystkich stronników Ministrówskich, prosząc ich, aby znajdowali się na otwórzyc się mających posiedzeniach parlamentu, ponieważ ważne rzeczy roztrząsane będą.

Jeneralny prokurator Królewski pociągnął do sądu sprzedających buntownicze pisma. Xięgarzowi Carlile nie dozwolono dalszej odwołki, i ma być niezwłocznie sądzony.

Xże Leopold Koburgski powrócił z swej podróży do północnych okolic Anglii, i znajdował się d. 7 u Xcia Rejenta.

Pisma zagraniczne głoszą, iż Rząd nasz każe rozdawać fuzye pomiędzy najbogatszych właścicieli i fabrykantów, aby mieli się czem bronić przeciw stronnikom reformy, i że nakoniec i gazeta Goniec zaczęła się lękać. Zapewnić atoli możemy, iż Rząd nie myślał nawet rozdawać fuzy i nie przytęłby ich właściciele ziemscy i fabrykanci, ponieważ sami są w stanie przysposobić się w nie, gdyby ich do swej obrony potrzebowali. Co do Gońca, ten nie dopiero, ale zawsze się lękał, że reformatorowie tak dalece posuwać będą swoją zuchwałość, iż Rząd przymuszony będzie przeciw nim użyć siły.

Stary Major Cartwright przyzował wczoraj na zgromadzeniu ludu w hrabstwie Middlesex.

W Oxford odbyło się d. 12 b. m. zgromadzenie przyjaciół konstytucyi całego hrabstwa. Adres do Xcia Rejenta wniosł Lord namiestnik Macclesfield, a popierał go Xże Marlborough. Zawierał on oburzenie podpisanym przeciw zuch-

wałem zamachem niespokojnych i źle myślących ludzi, i zakończony był życzeniem utrzymania pomyślności Anglii i jej konstytucyi.

W Glasgowie kupcy posiadający składy bawełny postanowili, iż na przyszłość dawać tylko będą kredyt na 4 miesiące, a za gotową zapłatę dwa od 100 odstąpią, co dowodzi, że potrzebują pieniędzy. Gdy nie polepsza się handel, a nędza się powiększa, przeto też zwiększają się coraz bardziej polityczne związki. W wielu miejscach, osobliwie w Szkocyi zawierają się nowe towarzystwa, schadzki do czytania, i t. d.

Ciągle przedsiębrane tu są środki obronne, umacniają zamki, dają do nich kraty żelazne, opatrują je w proch i inne potrzeby. Wewnątrz kraju, osobliwie w północnych okolicach, pomnażana jest liczba woyska; do Chester posłano przeszło 20 dział i moździerzy.

W Manszestrze tak daleko zachodzi obawa i ostrożność, iż woysko osady nie stoi po domach, ale w sz łasach. Ref rmatoremie nie ukrywają więcej swej broni, i używają strzelby. Niedawno strzelono w Manszestrze do sypialnych pokojów dwóch ludzi, którzy w sądzie w Oldham świadczyli przeciw stronnikom reformy. Urzędnikowi policyi Nadin, który d. 16 Sierpnia uwięził Huanta, przeszyła o północy kula kapelusz. Dotąd nieranili przecież nikogo te wystrzały.

Gazeta Morning-Chronicle wyraża, iż Ministrowie unikać będą ile możności przy zebraniu się parlamentu dochodzenia publicznego zdarzeń w Manszestrze. Wniosą w prawdzie o tajny wydział, do którego, dla nadania mu większy powa-

gi przyda'zą parę członków opozycji, lecz tak go urządzają, iż odpowiedzieć musi ich życzeniom.

W Dunfermline (Szkocyi) otworzona została d. 5 b. m. z wielką uroczystością trumna Szkockiego Króla Roberta Bruce, który w 14 wieku panował i 1329 roku umarł, przyczem znajdowało się wiele duchowieństwa i władz świeckich. Szkielet znaleziony został mało nadwergężony, co dowodzi, iż ciało bydź musiało zabalsamowane. Po rozpoznaniu wszystkich członków, przełożone zostały w porządku do nowej ołowianej trumny i gorącą żywicą polane. Na powiecie trumny umieszczono prosty napis: "Robert Bruce w r. 1329 zmarłemu, roku 1819 ., v

W Flimut znajdowało się d. 4 b. m. 9 liniowych okrętów. W portach Angielskich budują teraz lub zbudowane mają 3 liniowe okręty na 120 dział, a ogółem z pomniejszych do 100 wojennych okrętów.

Szanowni mężowie i przyjaciele konstytucyi napastowanemi często są kamieniami i kłami.

Sędzony na wyspie S. Heleny lekarz Stokoe powraca znowu na okręcie Hyacyna do Anglii. Ponowiana często i zaprzeczana pogłoska, że P. Hudson Lowe składa urząd gubernatora wyspy S. Heleny, potw erdza się dziś, lecz nie dla tego, iżby Ministrowie z jego postępowania byli niekontenci, ale dla tego, iż życzy sobie do Anglii powrócić. P. W. Brooke ma jego miejsce zastąpić.

Z powodu rozesztych się tu wieści o wojnie pomiędzy Europejskimi Monarchami lub między Hiszpanią i Ame-

ryką, wyraża gazeta Gonic pod d. 10 b. m. co następuje: "Wieści te nie zasługują na najmniejszą wiarę. Niema najmniejszego podobieństwa do wojny tak w Europie, jako i między Hiszpanią i Ameryką, i rzadko kiedy znajdzie się tak przeciwna przerwanu spokojności chwila jak teraz. "

Gazety Amerykańskie donoszą, że P. Forsyth miał następujący krótki przepis względem zatwierdzenia przez Hiszpanią traktatu względem ustąpienia Florydy: "Jeżeli traktat nie zostanie zatwierdzony, żądamy W Pań [paszportów] i powróć do kraju. "

Józef Bonaparte zakupił w prowincyi Nowyork 150,000 morgów ziemi do uprawy.

W Rio-Janeiro i Brazylji poczynione także były przygotowania na wypadek przybycia Kadyxkiej wyprawy na rzekę Plata. Wszystkie woyska, bez których obeysć się wewnątrz można było, wysłane zostały na granice. Milicyja, która składa się z kupców, rzemieślników i ich czeladzi, była pod bronią, i brakowało już w stolicy rąk do pracy. — Przygotowania w Buenos-Ayres do odparcia powyższej wyprawy były jeszcze większe; mówią, iż 27,000 ludzi było w gotowości do boju, a St. Martin miał jeszcze połączyć się z niemi z swoim korusem. Wyprawę zaś Hiszpańską podawano tylko 23,000 ludzi. Tymczasem choroba w Kadyxie wstrzymwała na czas długi obawy i krwi rozlew.

Podług listów z Nowegoiorku część Hiszpańskiego woyska, które pod Jeneralem Cagial z Kadyxu do południowej Ameryki

przybyło, wysiąść miała do Pensakolij i miasto to i twierdzę objąć w posiadłość. — W Nowey Grenadzie Jenerał Bolivar wspierany przez Jenerała St. Ander ma coraz większe czynić postępy, i w Santa Fe ustanowił juntę z naysznakomitszych powstańców, która porozumiewa się z pierwszemi prowincjonalnemi miastami, i trudni się utworzeniem jak nayspieszniey korpusu woyska z kraioweów. — Wyprawa powstańców, która przed niejakim czasem z wyspy Margarita odpłynęła i w początkach świetne na brzegu Karakas czyniła postępy, znalazła przed Kumaną niespodziewany odpor. D. 3 Sierpnia wysiadły woyska wyprawy o dwie Angielskie mile od Kumany na ląd i rozpoznawały stanowisko nieprzyjacielskie. Kumanę zastania stojący na wzgórzu dobrze warowoy zamek S. Antonio i oprócz tego pagórek zarosły Aloesem, którego kolce przedziwnemi są naturalnemi palisadami. Nim uderzy się na miasto, które 20,000 mieszkańców liczy, potrzeba pierwey powyższy opanować zamek; pokusilo się o niego 250 Angielskich ochotników, ale utraciwszy do 30 ludzi w zabitych, odstąpili od tego przedsięwzięcia. Bez dział polowych, bez narzędzi do sypania szanców, bez magazynow, a zwłaszcza, że już zaczęła się deszczowna pora, postanowili zatem powstańcy cofnąć się; Anglicy założyli zimowe leże w Maturin, a woyska kraiowe pod Jenerałem Bermudes w Kumanacoa. Jenerał English powrócił do Margarita, dla usządzenia legiionu Jenerala d' Evreux i poczynienia przygotowań do następnay wyprawy. — W Texas utworzyła się tak zwana rządowa rada, która jak zapewniali porozumiewa się z powstańcami Mexyku i przyrze-

śla im dostarczyć broni, którey im brakuje. Jeżeli obie te partyie zdołają się połączyć, tedy woyska Hiszpańskie, które znajdują się w środku pomiędzy niemi, w smutnem znajdą się położeniu.

Z Madrytu d. 6 Listopada.

Król oddalił znowu jednego z Ministrów swoich, Don Josefa de Imaiz, Ministra Skarbu, zostawiając go przy dyrektorstwie przychodów i nadając mu stopień radcy stanu.

W krótce zdany ma być Królówł ogólny rapport o wygnanych z kraju, i spodziewają się, iż wypadek z niego dla wielu będzie pomyslny. — Ogłoszenie te raznieyszego przebaczenia jest tylko powtorzeniem dawnieyszych z podoboychże zdarzeń wydawanych.

Jeneralny Inkwizytor, Biskup Taragony, mianowany został radcą stanu, godność wyrównywiająca w inaych krajach godności ministra stanu bez wydziału.

Zapewniają, iż Dwór oddalił się na czas oieiaki do Walladolidy. Jen. Kapitan Galicyi Venegas powołany jest do Dworu. Z powodu tego do Madrytu przybycia zachodzą różne domniemania: jedni sądzą, iż Król chce się ustnie z nim rozmówić względem Galicyi; drudzy przeznaczają go na Ministra woyny na miejscu Don Alos, a trzeci na Wodza naczelnego w przypadku woyny z północną Ameryką.

W Kadyxie i Andaluzyi zwołniala widocznie żółta gorączka; w Kadyxie nie umiera już tak po 60 ludzi na dzień, a chorych niema jak 6000. — W dawney Kastylii nastąpiło szczęściem zimne powietrze, co jest nayspewnieyszą ochroną przeciw żółtey gorączce. W Sevillu upadł także deszcz chłodny.

DODATEK

DO N^{ro} 97.

GAZETY KRAKOWSKIEJ

Z KRAKOWA DNIA 5 GRUDNIA 1819 ROKU W NIEDZIELĘ

— Z Krakowa. —
R E K T O R

[Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W moc uchwały Senatu Akademickiego w dniu 6 Października r. 1819 do L. 39 wydanej, stosownie do przepisów U. r. adzenia wewnętrznego Uniwersytetu Krakowskiego w Tytuł o konkursach zawartych, podaje do wiadomości publicznej i ogłasza konkurs na wakującą posadę Nauczyciela języka i Litteratury Rosyjskiej, z obowiązkiem dawania czterech lekczy publicznych w tygodniu, z pensyją roczną do niej przywiązaną Złp. 1500. Ubiegającym się o tę posadę wyznacza się do egzaminu dzień 5ty Marca 1820 r. przed którym mają złożyć opis biegu życia, świadectwo o moralności, nakoniec Program swej lekcyi. O dalszem toku ubiegania się następnie uwiadomieni zostaną.

W Krakowie d. 1 Grudnia 1819 r.

*Litwiński.
Janowski.*

Z Wiednia d. 26 Listopada.

Dnia wczorajszego nastąpiło pierwsze naradzenie pomiędzy zebranemi tu Gabinetami Niemieckimi w gmachu C. K. tajney nadworney Kancelaryi stanu. Na-

radzenie to składało się z następujących członków:

1) Z strony Austrii C. K. Minister stanu, konferencyyny i spraw zagranicznych, Ks. Metternich, który oraz tem obradom przyduie; 2) Pruss Minister spraw zagranicznych, Hr. Bernstorff, i u. poważnieni przy Dworach Ces. Austriackim i Kr. Wirtembergskim nadzwyczaj. ni Posłowie i pełnomocni Ministrowie, Jenerał porucznik Baron Krusemark i P. Küster; 3) Bawaryi Hr. Radca stanu i jeneralny Dyrektor Ministerstwa spraw wewnętrznych, Baron Zentner, i Baron Stajolein; 4) Saxonii Kr. Gabinetowy Minister, Hr. Einsiedel, i Posel tegoż Dworu przy Ces. Austriackim Dworze, Hr. Schulenburg; 5) Hanoweru Kr. Gabinetowy Minister, Hr. Münster, i Posel tegoż Dworu przy Ces. Austriackim Dworze, Hr. Hardenberg; 6) Wirtembergu Kr. Minister stanu i Posel przy Ces. Austriackim Dworze, Hr. Mandelslohe; 7) Badenu Minister spraw zagranicznych, Hr. Berstett,

i Poseł tegoż Dworu przy Ces. Austriackim Dworze, Baron Tettenborn; 8) Elektorstwa Heskiego Poseł tegoż Dworu przy Ces. Austriackim Dworze, Baron Münchhausen; 9) W. Xięstwa Hekiego tajny Radca i Marszałek Dworu, Baron Du Thil; 10) Danii z powodu Holztynu Minister stanu i Poseł przy Ces. Austriackim Dworze, Hr. Bernstorff; 11) Niderlandów z powodu Luxemburga Kr. Minister publicznego oświecenia, przemysłu i osad, P. Falk; 12) W. Xiążąt i Xiążąt Saskich tajny Minister stanu, Baron Fritsch. 13) Bruńwika i Nassau Minister stanu Xcia Nassau, Baron Marschall; 14) Meklenburga Szweryn i Strelitz tajny Minister stanu, Baron Plessen; 15) Holszteinu - Oldenburg, Anhaltu i Schwarzburga Xiążęco Oldenburgski Prezes Appelacyi, P. Berg; 16) Hohenzolera, Lichtenstein, Reuss, Schaumburg - Lippe i Waldek, oczekiwany jeszcze jest pełnomocnik; 17) Wolnych miast Lubecki Senator Hach.

J. Cesarzewska Mość Następca W. Xięstwa Toskańskiego podczas ostatniej bytności swojej w stolicy naszej zwrócił szczególniejszą swoją uwagę na oyczysty nasz przemysł, i w towarzystwie Wysokiej swojej Matłżonki zwiędził większą część tutejszych fabryk.

Niektóre publiczne pisma rozgłosiły wiadomość, że stan zdrowia IO. Xcia Feldmarszałka Schwarzenberga na nowo znacznie się pogorszył. Lecz z największą radością donieść możemy, iż podług ostatnich listów z Pragi, gdzie teraz szacowany powszechnie ten Wódz bawi, stan jego zdrowia jest nayspożydatniejszy.

Z. Bruxelli d. 19 Listopada.

Sprzedarz dóbr narodowych w północnych prowincyach odbywa się ciągle, i przedsięwzięta także ydź ma w króćce w południowych.

Xcie Richelieu wyjechał z Hagi do Paryża.

P. Tart w Gandawie, patron Hr. St. Leu (Ludwika Bonaparte byłego Króla Hollenderskiego) prostując ogłoszone przez pisma publiczne okoliczności o sprawie między rzeczonym Hrabią i Królen o prawo własności niektórych zamków, a między temi palacu w Harlem, dodał, iż usiłował nakłonić Ministra Falk, aby albo rzecz zagadzoną była albo całą tę sprawę w jedney tylko instancyi rozstrzygnął nawwyższy sąd w Bruxelli. Lecz Król chce, aby szła zwyczajną drogą prawa. O ofiarowaniu zgodnym sposobem 2 do 500,000 Zh, za rzeczony gmachy nie było wcale zmianki.

Wyszło tu teraz ważne pismo o teźraźniejszym stanie krolestwa Niderlandzkiego i o sposobie ulepszenia go. Pismo to potwierdzi między innymi, że pierwszy rok rewolucyney Francuzkiej wojny i zdobycie Belgii, kosztowały tę część Niderlandów 50 mill. Zh.

Od Brzegów Menu d. 22 Listopada.

Sluchać, iż postłowie wielu Niemieckich Dworów otrzymali wyraźne zlecenia nalegania na kongressie w Wiedniu o zupełną wolność handlu w Niemczech, gdyż przez dobre tylko mienie ludu przywrócić na bydź może zupełna suokowność.

Do uniwersytetu Gettingskiego przybyło w ostatnim półroczu 300 młodzieży słuchającej lekcyi publicznych, tak iż

liczba iev przechodzi 900.

Sprawiający interes a Pruskie w Szwaycaryi, P. Arnin, udzielił radzie stanu dyrygującego kantonu Lucerny wszystkie uchwalone przez seym związku Niemieckiego wyroki, która okolniczem: z d. 5 b. m. udzieliła je znowu 22 współstanom ligi.

Literacki Tyg. Gaik, który niegdv P. Kotebue wydawał, a teraz P. Hoffman wydał, zawiera w ostatnim Nrze pożegnanie Weimarskiej wolności druku.

Pełnomocnik Westfalskich nabywców dóbr, P. Schreiber, posłał także w tej sprawie przełożenie Pruskiemu Kanclerzowi stanu Xciu Harersberg.

W królestwie Wirtembergkiem wczasie obchodu wprowadzenia konstytucyi zakładano w wielu miejscach umezycie d. by, które nazwano dębami Wilhelma.

Wyszło w Wirzburgu pismo: „Zwierciadło Żydowskie, &c.“, skonfiskowane przez tamtejszą policyją, równie jak w Prusiech zostało.

Srodkowa śledcza kommissyia w Mocuncy zaprowadzona d. 8 b. m. została i prezesem swoim obrala Ces. Austriackiego Kommissarza Radcę nadwornego Schwarz, i miewa ciągle swoje posiedzenia.

Hrab na Gotlandyi (Królowa Szwedzka) wyhera się z Frankfortu do Paryża, gdzie przez zimę zabawi.

W. Xze Badeński nalożył wielkie cło na wchodzące do jego krajów wina Francuzkie, i rozkazał nową celną taryffę ułożyć, w której zabronione będzie wpuszczane do kraj. Badeńskiego płodów z tych krajów, które nie upuszczają do swoich płodów Badeńskich, przez co nakłonic chce inne Mocarstwa do odstąpienia od systematu zakazów.

Z niewyczerpanego pióra X. Pradta wyszło znowu w Paryżu nowe dzieło, o układach między Rzymem i Francyją.

Zmarły w d. 21 Października w Genewie sławny Lekarz i Mineralogii Professor Jurine, otrzymał dawniey od Napoleona wielką nagrodę za najlepsze pismo „o Krupie“ (gardłowej chorobie.)

Syn wielkiego Kompozytora muzycznego Mozarta znajduje się od d. 10 Listopada w Bremie. Celuje on graniem na fortepiano i kompozycyją.

W Manheimie wydany został w wyskisku kamiennem przez Rudolfa Schlicht dokładny plan wyspy S. Heleny, wraz z *Fac simile* podpisu Bonapartego jako Konsul i Cesarz.

W Halle Faktor i Kupiec Hirsch przeszedł z żoną i 14 synami z żydowskiej do Chrześcijańskiej religii. Za zezwoleniem konzystorza Magdeburgskiego otrzymały te 6 osób d. 14 b. m. Chrzest S. Od reformy, przeszło 300 lat, jest to pierwszy przykład, że w Halle cała rodzina żydowska przeszła na wiarę Chrześcijańską.

Sand znajduje się ciągle w Manheimie i nie jest na swoje rany wleczoney.

Z Hanoweru d. 20 Listopada.

D. 9 b. m. nastąpi zgromadzenie Kalenbergskich prowincjonalnych stanów, a d. 22 t. m. ogólne zgromadzenie stanów królestwa Hanowerskiego. — Tawnego Radcę Reden, teraz nadzwyczajnego posła w Rzymie, a dawniey przy Dworze Karlsruhe, przeznaczają na prezesa prowincjonalnego rządu w Stadej na miejscu zmarłego Ministra Hake.

Do uniwersytetu Gettingskiego wydane zostało z strony Rządu pochwalne pismo z powodu dobrego sprawowania się tamtejszych studentów.

[*Od brzołdów niższej Elby d. 24 Listopada.*

W Holsztyńskim kraju pracują teraz na kanał, przez który połączone zostanie morze Bałtyckie z niższą Elbą i ciągnąć się będzie od portu Kiel przez Berdesholm do rzeczonoego morza.

Profesorowie i studenci uniwersytetu Upsali zatrudnionemi teraz są przygotowaniem uroczystości, którą uniwersytet d. 1 Grudnia w imianiny uczącego się tam Królowica Następcy tronu dać chce. — Dziennik Paryzki donosi z Sztokolmu, iż nie sprawdza się wieść o mającym w krótko nastąpić ożenieniu Królowica Następcy tronu Oskara. Królowic ten nie myśli się żenić poki nie skończy 23 lat. (Ma dopiero 20.) — W Szwecyi panuje już mocha zima i na wszystkich około Sztokolmu jeziorach używają ślizgawki.

Z Włoch d. 13 Listopada.

W Korfu założony został dla wysp

Jonski'ch uniwersytet Grecki.

Sławny Angielski Chemik Davy, który trudnił się w Neapolu rozwinieciem wykopanych w Pompei pism, znajduje się teraz w Rzymie.

W Jezuitskiem kollegium w Rzymie znajduje się teraz 20 nowicyuszów.

Podług doniesiań z Todi pracują tam z rozkazu Rządu od kilku miesięcy nad odkopaniem sławnej Świątyni Marsa. Odkopano już aż do fundamentu iedną z nich, w której znaleziono przepyszne starożytności.

Największe stopnie Zimna

Dnia 24 Listopada	a.	b.	Stopnie Zimna	0,4
— 25	—	—	—	0,3
— 26	—	—	—	0,6
— 27	—	—	—	6,2
— 28	—	—	—	3,4
— 29	—	—	—	2,2
— 30	—	—	—	4,8

DONIESIENIA

Zachęcony od wielu kupujących dawniej odebrać towary, postanowitem zadość ich życzeniu uczynić, i w własnej kamienicy przy ulicy Szczepańskiej pod N. 372 otworzyć Sklep korzenny dla pojedynczej sprzedarzy, który polecam Prześwietnej Publiczności z tem zapewnieniem, iż zaoydże w nim wszelkie towary do kożennego Handlu należące, wina zagraniczne, &c. &c. po najsłuszniejszej cenie.

W Krakowie d. 1 Grudnia 1819.

Piotr Steinkeller.

W Krakowie przy ulicy Mikołajskiej w domu pod Nr. 649 Sklep z zbą i piwnicą do szynku dnia 9 Grudnia b. r. o godz. 10 ranney zporządkami w roczną lub więcey w dzierżawę wypuszczone zostaną. Chęć bieżcia mający zechcą się w mieyscu oznaczonym zaopatrzeni wad um. zlp. 36 znajdować.

W Krakowie dnia 30 Listopada 1819 r.

Skorczyński, Kom. Sąd.

W dniu 16 Grudnia 1819 r. o godzinie 2 po południu to iest we Czwartek w Krakowie przy Rynku pod L. 358 odbędzie się w drodze eksekucyi przez publiczną licytacją sprzedarz Brylantów sztuk 57 różney wielkości, ważących w ogóle karatów 31 zsió do summy 1075 tal rów i 12 dob. gr. przez Jubilera przysięgłego o szacowanych Staro. Judel Mośkowieza Borensteyn Warszawskiego oraz Pana Antoniego Guse własoych pod firmą handlu Węzłów i Synowie w zastawie będących, które przez dni 3 poprzedzające sprzedarz stosownie do art. 621 K. P. S. na widok publiczny wystawienemi będą. Zyczący sobie nabycia tych Brylantów w gotowy pieniądz zaopatrzyć się wiani. Dao w Krakowie d. 25 Listopada 1819 r.

Kawecki, Komar.

We Wsi Karniewiczach w Okręgu Miasta Wolnego Krakowa, iest Siano prawdziwe Końskie do sprzedania, Brogami lub ceatnarami, bez lub z odrazą i w ilości iak kto życzyć sobie będzie, o którego cenie każdego czasu w Domu pod N. 5 na piasku przy Krakowie dowiedzić się i ułożyć można.